

กระบวนการขับเคลื่อนโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นผ่านการเล่าเรื่อง
ในสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

The Process of Driving Strategic Projects for Local Development
Through Storytelling on E-Book

ศุภางค์ นันตา^{1*} พุฒิพงษ์ รับจันทร² สมชาย ชัยสำอางค์³ ธมนพัชร ศรีชะพลกุลสิทธิ⁴

รัชดา ธนูศิลป์⁵ ปุณณรัตน์ พิงคานนท์⁶ และจณัญญา วงศ์เสนา จงศิริ⁷

Supang Nunta^{1*} Phutthiphong Rabchan² Somchai Chaisamang³

Thamonphat Srisaphonphusitti⁴ Ratchada Thanosilp⁵ Punnarat Pingkhanont⁶

and Chananya Wongsena Jongsiri⁷

*Corresponding author, e-mail: supang79@gmail.com

Received: January 22th, 2025; Revised: February 3rd, 2025.; Accepted: March 1st, 2025.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสังเคราะห์เนื้อหา กระบวนการ และผลลัพธ์การขับเคลื่อนโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG และเพื่อผลิตและเผยแพร่องค์ความรู้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ผ่านการเล่าเรื่องในสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึก การประชุมระดมสมอง การสังเคราะห์เนื้อหา ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ สมาชิกชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้รับผิดชอบโครงการ ตัวแทนบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาชุมชนตำบล เกษตรตำบล ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 56 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการขับเคลื่อนโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG ตามมิติต่าง ๆ และ 2) ผลงาน E Book จากโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เสริมสร้างความรู้และการเรียนรู้ในชุมชน สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าท้องถิ่น สนับสนุนการตลาดและการสร้างแบรนด์ สร้างการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาคส่วนและบันทึกองค์ความรู้เพื่อความยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords) : การเล่าเรื่อง, โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

¹⁻⁷ อาจารย์, สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

¹⁻⁷ Lecturer in communication Arts, Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University

Abstract

This research aims to synthesize the content, processes, and outcomes of the strategic project driving local development towards sustainable development by the Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University, in alignment with the BCG economic model, and to produce and disseminate knowledge of the strategic project for local development by the Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University, through storytelling in electronic book media. The study employs qualitative and action research methodologies, incorporating participant observation, in-depth interviews, brainstorming sessions, and content synthesis. The key informants include community members, community leaders, project stakeholders, representatives of subdistrict administrative organizations, community development officers, and agricultural officers, selected through purposive sampling, totaling 50 participants. The findings reveal that: 1) the strategic project driving process aligns with the BCG (Bio-Circular-Green) economic model across various dimensions; and 2) the E-book produced under the strategic project serves as a communication tool for local development strategies. It enhances knowledge sharing and learning within the community, reflects local identity and values, supports marketing and branding efforts, fosters collaboration across sectors, and documents knowledge for sustainable development.

Keywords : Storytelling, Strategic Projects for Local Development

บทนำ

การพัฒนายกระดับคุณค่ามูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทุกปีของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ภายใต้โครงการบริการวิชาการหลากหลายโครงการ โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ชุมชน สำรวจปัญหาความต้องการความจำเป็นในการพัฒนา ตลอดจนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาร่วมกับเครือข่ายเชิงพื้นที่ เพื่อให้ตอบโจทย์ตามความต้องการของชุมชน นับเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพบนฐานทรัพยากรท้องถิ่น เกิดการสร้างงาน การรวมกลุ่มอาชีพ สร้างรายได้ของคนในชุมชน (Ruampattana et al., 2023) ซึ่งกระบวนการทำงานของคณะวิทยาการจัดการ จนเกิดผลลัพธ์ต่อชุมชนดังกล่าว จะเป็นแนวปฏิบัติที่ดีและชัดเจน กระทั่งสามารถขยายผลการดำเนินงานไปยังพื้นที่เป้าหมายต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น หากคณะวิทยาการจัดการได้มีการสังเคราะห์กระบวนการขับเคลื่อนโครงการ ตลอดจนการรวบรวมองค์ความรู้ และประสบการณ์ฝังลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการหรือทีมผู้ร่วมการปฏิบัติงาน แล้วเผยแพร่สื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลด้วยเทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) ถือเป็นวิธีการสื่อสารที่ทรงพลัง ซึ่งสามารถกระตุ้นอารมณ์ ความคิด (Thinwattanakoon et al., 2022) และการมีส่วนร่วมของผู้คนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่ต้องการสื่อสารเป้าหมายและผลลัพธ์ของโครงการให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนในชุมชน

สื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Book หรือ E- Book) เป็นอีกหนึ่งรูปแบบของสื่อดิจิทัลที่มีคุณสมบัติเด่นด้านการจัดการเนื้อหาอย่างเป็นระบบ มีความยืดหยุ่นในการออกแบบเนื้อหา มีศักยภาพในการรวมสื่อหลากหลายที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารและดึงดูดด้วยรูปแบบ ข้อความ ภาพประกอบ เสียง วิดีโอ และสื่อมัลติมีเดียที่สร้างความน่าสนใจ ช่วยสร้างพื้นที่สำหรับการเชื่อมโยงระหว่างผู้พัฒนาโครงการกับชุมชน ทำให้ชุมชนรู้สึกมีบทบาทในกระบวนการพัฒนา อีกทั้งยังเป็นช่องทางที่ตอบโจทย์การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล ซึ่งการสื่อสารผ่านสื่อ E- Book ด้วยเทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดเนื้อหาและดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้ ประกอบกับการพัฒนา

เนื้อหา ข้อค้นพบจากชุมชนดังกล่าวให้กลายเป็นสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่าย สะดวก และสามารถเผยแพร่ได้กว้างขวาง ย่อมเป็นแนวทางสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน และอาจกล่าวได้ว่า การนำเทคนิคการเล่าเรื่องมาใช้ใน E-Book ส่งผลทำให้เนื้อหาของโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นกลายเป็นเรื่องราวที่น่าติดตาม ช่วยเพิ่มความเข้าใจและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนการใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และผลลัพธ์ของโครงการในรูปแบบดิจิทัล โดยการบันทึกเรื่องราวใน E-Book ทำให้สามารถเผยแพร่และแบ่งปันองค์ความรู้ไปยังพื้นที่อื่น ๆ หรือผู้สนใจได้อย่างทั่วถึง

งานวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการสังเคราะห์กระบวนการขับเคลื่อนโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ผ่านการผลิตและเผยแพร่สื่อ E-Book นำเสนอข้อมูลและเรื่องราวที่เกิดผลลัพธ์ต่อชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์และการยกระดับศักยภาพการบริหารงานท้องถิ่นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์เนื้อหา กระบวนการ และผลลัพธ์การขับเคลื่อนโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG
2. เพื่อผลิตและเผยแพร่องค์ความรู้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ผ่านการเล่าเรื่องในสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมุ่งเน้นการสังเคราะห์กระบวนการขับเคลื่อนโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงการผลิตและเผยแพร่องค์ความรู้ในรูปแบบสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ E-book เพื่อประยุกต์ใช้ในบริบทของการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากร คือ ประชาชนในพื้นที่ที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ผู้นำชุมชน ประธานกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการในพื้นที่ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาชุมชนตำบล เกษตรตำบล และผู้รับผิดชอบโครงการ

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับโครงการจำนวน 56 คน ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มที่ 1 สมาชิกชุมชนในพื้นที่ที่เข้าร่วมและได้รับการสนับสนุนจากโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ทั้ง 8 โครงการ (8 พื้นที่) ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มวิสาหกิจ กลุ่มสตรี จำนวน 32 คน

2.2 กลุ่มที่ 2 ผู้นำชุมชน ทั้ง 8 พื้นที่ รวมจำนวน 8 คน

2.3 กลุ่มที่ 3 ผู้รับผิดชอบโครงการที่มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ 8 โครงการ จำนวน 8 คน

2.4 กลุ่มที่ 4 เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ ทั้ง 8 พื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาชุมชนตำบล เกษตรตำบล จำนวน 8 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1. การทบทวนวรรณกรรม ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับโครงการยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีงบประมาณ 2567 จำนวน 8 โครงการ (8 พื้นที่) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจสู่

การพัฒนาที่ยั่งยืน BCG แนวคิดการสื่อสารเพื่อพัฒนาท้องถิ่น การใช้สื่อ E-Book แนวทางการออกแบบและผลิตสื่อ E-Book รวมถึงเทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling)

2. การกำหนดกรอบเนื้อหาและสังเคราะห์เนื้อหา โครงสร้างเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับการนำเสนอผ่าน E-Book ประกอบด้วยบทนำ แนวคิดและเป้าหมายโครงการ วิธีการดำเนินงาน ผลลัพธ์ที่ได้ กรณีศึกษาหรือเรื่องเล่าความสำเร็จ

3. การลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มย่อย ประเด็นสัมภาษณ์ ได้แก่ กระบวนการดำเนินงานโครงการ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การประชุมระดมสมอง การลงพื้นที่ศึกษาเก็บรวบรวมองค์ความรู้และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการในด้านต่าง ๆ

4. การออกแบบและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ E-Book โดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง ผสมผสานกับการออกแบบภาพอินโฟกราฟิกด้วยโปรแกรม Canva

5. การเผยแพร่ E-Book ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์หน่วยงาน โซเชียลมีเดีย ผ่าน QR Code หรือลิงก์ดาวน์โหลด และเผยแพร่ในงานมหกรรมแสดงนิทรรศการโครงการยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบบันทึกข้อมูลปฐมภูมิ ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ บริบททั่วไปของชุมชน ทรัพยากรในชุมชน ปัญหาและความต้องการของคนในชุมชน หัวข้อความรู้ที่ชุมชนต้องการ ข้อจำกัดในการพัฒนาของแต่ละชุมชน การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยคณะผู้วิจัย เป็นการตรวจสอบความตรงเบื้องต้น เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของประเด็นต่าง ๆ ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ใช้สำหรับสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Depth Interview) เจาะลึกและการสนทนากลุ่มย่อย โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด กำหนดประเด็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการ องค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชน ความรู้ใหม่ ๆ ที่ชุมชนต้องการ วิธีการประยุกต์ใช้ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ การนำองค์ความรู้หรือผลลัพธ์ไปใช้ส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกชุมชนและครอบครัวในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้มาด้วยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือการนำข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาเปรียบเทียบว่าข้อมูลที่มีอยู่แสดงไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

3. แบบการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ เพื่อสังเกตกิจกรรมและเข้าร่วมการจัดเวทีชาวบ้าน การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ ตรวจสอบเครื่องมือโดยการตรวจสอบสามเส้าโดยผู้เก็บข้อมูล 3 คน ว่ามีความเข้าใจเครื่องมือตรงกันหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

สร้างข้อสรุปประเด็นสำคัญจากการบันทึก ถอดเทปสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อย การประชุมระดมสมองเรียงข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม จัดกลุ่มคำตอบที่มีลักษณะใกล้เคียงกันไว้ด้วยกันเพื่อเป็นการลดทอนข้อมูลให้เหลือเป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์งานวิจัย สรุปผลงานวิจัยและนำไปพัฒนาเป็นข้อสรุปกระบวนการขับเคลื่อนโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ประจำปีงบประมาณ 2567 จำนวน 8 โครงการ โดยมีพื้นที่ในการดำเนินโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ฯ จำนวน 8 พื้นที่ในจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ (1) บ้านดงมัน ตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ (2) บ้านจารย์ ตำบลบ้านจารย์ อำเภอสังขะ

(3) ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ (4) ตำบลตาเบา อำเภอปราสาท (5) ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง (6) บ้านภูมิขุมน ตำบลดม อำเภอสังขะ (7) ตำบลปราสาททอง อำเภอเขวาสินรินทร์ (8) ตำบลแสงพันธ์ อำเภอเมืองสุรินทร์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการสังเคราะห์เนื้อหา กระบวนการและผลลัพธ์ การขับเคลื่อนโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

1.1 กระบวนการขับเคลื่อนโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ๑ จากการศึกษาแนวคิด เป้าหมายของโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นคณะวิทยาการจัดการ ทั้ง 8 พื้นที่ (8 โครงการ) ผนวกกับการลงพื้นที่สำรวจบันทึกเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มย่อยจากตัวแทนสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการ ผู้นำชุมชน หน่วยงานเครือข่าย และผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า กระบวนการขับเคลื่อนโครงการยุทธศาสตร์ เกิดจาก

(1) การตอบโจทย์พื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาผ่านกระบวนการจัดเวทีชาวบ้าน และการรวบรวมสะท้อนความคิดเห็น โดยเฉพาะการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี กลุ่มเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประกอบกับเสียงสะท้อนความสนใจพิเศษของชุมชนสะท้อนว่า หากโครงการมีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนแล้ว ต้องมีกระบวนการต่อเนื่องเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ชุมชนดังกล่าว สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่จึงสนใจและต้องการแสวงหาช่องทางการตลาดการจำหน่ายที่กว้างขึ้น เช่น ขายผ่านหน่วยงานของรัฐผ่านเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร ผ่านคำสั่งซื้อหรือ order จากผู้บริโภค ผ่านออนไลน์ที่เข้าถึงได้ ผ่านช่องทางตลาดของดีสุรินทร์ หรือ surin best.com เป็นต้น

(2) การบูรณาการหน่วยงาน พบว่า กระบวนการขับเคลื่อนที่สำคัญอย่างยิ่งของโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ๑ เกิดจากความร่วมมือ ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ชุมชน และผู้ประกอบการชุมชน มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนทรัพยากร ความรู้ และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาโครงการร่วมกัน

(3) การสื่อสารและการเผยแพร่ข้อมูล พบว่า กระบวนการสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการสื่อสารสู่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพกับชุมชนโดยใช้ช่องทางสื่อสารภายใน เช่น การประกาศเสียงตามสาย หอกระจายข่าว การสื่อสารผ่านผู้นำชุมชน การประชุมหมู่บ้าน การประสานงานกับสมาชิกชุมชน รวมถึงการสื่อสารสมัยใหม่ เช่น ไลน์กลุ่ม เฟซบุ๊ก

(4) หัวข้อความรู้ที่ชุมชนต้องการ ได้แก่ อาหาร การแปรรูปอาหาร บัญชีรายรับรายจ่าย ส่งเสริมอาหารพื้นบ้านสู่อาหารภัตตาคาร การพัฒนาออกแบบบรรจุภัณฑ์ packaging ให้มีมูลค่าเพิ่ม การเพิ่มเส้นทางท่องเที่ยว การบริการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการตลาด การเพิ่มคุณค่าให้กับตัวเอง

(5) การออกแบบกระบวนการ กิจกรรม เนื้อหา สะท้อนให้เห็นว่า โครงการต่างมีทั้งกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และกิจกรรมที่ยังไม่ตรงกับความต้องการทั้งหมด เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มมีระดับความรู้พื้นฐานในเรื่องเทคโนโลยีอยู่ในระดับน้อย หรือเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีได้

(6) ข้อจำกัดบางประการของชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ช่วงเวลาจัดกิจกรรม หากเป็นช่วงฤดูหว่านข้าว ทำนา ชาวบ้านมาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ได้ ประกอบกับโครงการยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและความต่อเนื่องของกิจกรรมในพื้นที่ ซึ่งอาจไม่สามารถไปดำเนินการต่อได้ในปีถัดมา

(7) ความคาดหวังของชุมชน สะท้อนให้เห็นว่า ชุมชนคาดหวังให้โครงการส่งเสริมให้เกิดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ๑ ดำเนินการแล้วต้องนำไปให้ชุมชนขายผลิตภัณฑ์ให้ได้ด้วย หรือการส่งเสริมไปให้สุดทางจนถึงการรวมกลุ่มวิสาหกิจในอนาคต ในขณะเดียวกันต้องมีการรองรับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ผลิตขึ้น โดยควรมีศูนย์จำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนเมืองสุรินทร์ และมีการเปิดเวทีให้โครงการแต่ละชุมชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันขยายผลจากชุมชนนี้

ไปยังชุมชนอื่น ๆ

(8) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับคนในชุมชน และภาคีเครือข่าย สิ่งที่ชุมชนได้รับประโยชน์จากโครงการ สะท้อนในเชิงบวก พบว่า ชุมชนเกิดความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำไปต่อยอดสร้างอาชีพ การมีของขาย สร้างรายได้เสริม มีเพื่อนคุย มีกิจกรรมทำร่วมกัน มีสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน มีความสุข มีเครือข่ายใหม่ ๆ จากการมารู้จักกันของชุมชน ส่วนภาคีเครือข่ายพบว่า ภาคีเครือข่ายสามารถวางแผนหาแนวทางทำงานร่วมกันในเชิงการพัฒนาพื้นที่

1.2 การพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน BCG (Bio-Circular-Green Economy) เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวมที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว พบว่า โครงการทั้ง 8 โครงการ มุ่งเน้นเป้าหมายของโครงการที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน BCG หลากหลายมิติ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การพัฒนาโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามแนวคิดเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน BCG

การพัฒนาโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามแนวคิดเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน BCG	การเชื่อมโยงองค์ความรู้/ข้อค้นพบในพื้นที่
1. มิติด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุมชนด้วยการใช้ทรัพยากรชีวภาพ พบว่า (1) โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพร ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ และ (2) โครงการการพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลตาเบา อำเภอปราสาท มุ่งเน้นการส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น และมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการท้องถิ่น และการเชื่อมโยงกับตลาดชุมชน ตลาดออนไลน์ส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ	1.พื้นที่ ตำบลโคกตะเคียนมีความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ สมุนไพรท้องถิ่น เช่น ไพล ขมิ้นชัน ใบเตย การบูร กานพลู ตะไคร้ ซึ่งสามารถส่งเสริมให้กลุ่มผู้สูงอายุเข้ามาเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูปและสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ได้แก่ ยาหม่อง ยานวดสมุนไพร น้ำมันหอมระเหย น้ำมันไพล 2. สมาชิกจากกลุ่มน้ำพริกสตรีตาเบา อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ได้รับการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์น้ำพริก ได้แก่ น้ำพริกปลาร้าบอง น้ำพริกตาแดง น้ำพริกนรก น้ำพริกนรก-แมงดา มีบรรจุภัณฑ์ที่สามารถแข่งขันในท้องตลาดได้
2. มิติด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร พบว่า (1) โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนธุรกิจการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องสู่ชุมชนดิจิทัล อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (2) โครงการยกระดับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม(Soft Power) บ้านดงมัน ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มุ่งเน้นฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ผ้าไหมสุรินทร์ อาหารพื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของชุมชน	1. พื้นที่อำเภอเขวาสินรินทร์ โดดเด่นเรื่องวัฒนธรรม ภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านการทอผ้าไหม เกิดการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับองค์ความรู้ทางด้านประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และการท่องเที่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ 2. พื้นที่บ้านดงมัน ตำบลคอโค มีวัฒนธรรมท่องเที่ยวเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว มีความโดดเด่นด้านการแสดงพื้นบ้าน กันตรึม การทำเครื่องดนตรีพื้นบ้าน อาหารพื้นถิ่น รวมถึงโฮมสเตย์ และกลุ่มปลูกผักอินทรีย์ ชุมชนได้เรียนรู้รูปแบบนวัตกรรมการจัดสำรับอาหารใหม่ เครื่องดื่มเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวช่วยเพิ่มรายได้ พื้นฟูและส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น
3. มิติด้านการพัฒนาการเกษตรนิเวศ เกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า (1) โครงการพัฒนาระบบสมาร์ตฟาร์มเพื่อยกระดับการทำเกษตรสู่ชุมชนดิจิทัล อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	1. พื้นที่ชุมชนมีการรวมกลุ่มเกษตรกร มีความสนใจและพร้อมเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถสร้างเกษตรอัจฉริยะ ทำให้กลุ่มสมาชิกเกษตรกรสามารถ ประยุกต์ใช้ระบบสมาร์ตฟาร์ม

การพัฒนาโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามแนวคิดเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน BCG	การเชื่อมโยงองค์ความรู้/ข้อค้นพบในพื้นที่
มุ่งเน้นส่งเสริมระบบการเกษตรที่เน้นความยั่งยืนทาง สิ่งแวดล้อม หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี	ผสมผสานกับธรรมชาติในการเพิ่มผลผลิต เช่น แก้วมังกร ส่งขายผ่านตลาดทั้งภายในจังหวัดและพื้นที่ใกล้เคียง
4.มิตินำเสนอเศรษฐกิจชุมชน เวียดนาม พบว่า (1) โครงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรจากโคกหนองนา บ้านภูมิซรูน ตำบลมอ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มุ่งเน้นการนำแนวคิดที่สนับสนุนให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ นำมาแปรรูปหรือนำกลับมาใช้ได้อีก เป็นการใช้ทรัพยากรให้ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในชุมชน	1. ชุมชนมีผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลาย โดยมี กระบวนการแปรรูปและการจัดการของเสียและวัสดุเหลือใช้ ในกระบวนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ โครงการเข้าไป ส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนที่มีผลผลิตทางการเกษตรที่ หลากหลาย ด้วยการแปรรูปชุมชน / มะพร้าว ซึ่งมีจำนวน มากในพื้นที่
5.มิตินำเสนอเชื่อมโยงตลาดด้วยการสื่อสารและการเล่าเรื่อง (Storytelling) พบว่า (1) โครงการ Sustainable Marketing ยกระดับ ผลิตภัณฑ์ ชุมชนบนฐานทรัพยากรที่ยั่งยืน ตำบลบ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มุ่งเน้นให้เกิดการใช้สื่อออนไลน์เพื่อเป็นช่องทางสำหรับ การสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน ไปยังกลุ่มเป้าหมายใน วงกว้าง และใช้องค์ความรู้ในชุมชนสื่อสารเน้นเรื่องราวของ ชุมชนและผลิตภัณฑ์ช่วยเพิ่มมูลค่าและขยายตลาดได้ และ การสร้างแบรนด์ชุมชนที่สะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่น ผ่าน ช่องทางการตลาดออนไลน์ ตลาดชุมชน เป็นต้น	1.พื้นที่ที่มีการรวมกลุ่ม ดังนี้ (1) กลุ่มผักปลอดสารพิษ สามารถบริโภคและจำหน่าย ให้แก่สมาชิกและตลาดชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้กับ ครอบครัว (2) กลุ่มจักสาน เป็นการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนบนฐาน ทรัพยากรที่ยั่งยืน ด้วยการสานผลิตภัณฑ์จากต้นกก เช่น ตะกร้า หมวก และกระเป๋าบรรจุข้าว (3) กลุ่มข้าว เป็นการเพิ่มมูลค่าข้าวโดยการแต่งสีจาก ธรรมชาติ ได้แก่ ข้าวสีเหลืองได้สีมาจากขมิ้น ข้าวสีม่วง ได้สีมาจากอัญชัน โดยมีการบรรจุหีบห่อ (packaging) ที่ สร้างมูลค่าเพิ่มได้
6. มิตินำเสนอเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พบว่า (1) โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ “ทำสว่าง” มุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลระบบสารสนเทศ สินค้าหรือ บริการของชุมชน ทั้ง 20 หมู่บ้าน ใน ตำบลทำสว่าง เพื่อ นำมาหาแนวทางสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น / ผู้นำชุมชน ในการพัฒนาหมู่บ้าน เศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อไป	1. พื้นที่ ตำบลทำสว่าง มีทรัพยากรชุมชนที่สามารถสร้าง ฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้กับชุมชนได้หลากหลาย รูปแบบ เช่น การผลิตผักไฮโดรโปนิกส์ การทำเกษตร อินทรีย์ การจัดการป่าชุมชน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การฟื้นฟูวัฒนธรรมในชุมชน ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าไหม การแปรรูปอาหาร เช่น จิ้งหรีด ข้าวหมาก มันสำปะหลัง

สรุปภาพรวมจากการสังเคราะห์กระบวนการขับเคลื่อนโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นดังตารางข้างต้น พบว่าโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ดำเนินการอยู่ มีความสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจ BCG ทั้งในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างคุ้มค่า และการพัฒนากระบวนการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การเชื่อมโยงตลาดด้วยการสื่อสาร นอกจากนี้ โครงการยังช่วยเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจท้องถิ่นและประเทศในอนาคต

2. ผลการผลิตและเผยแพร่องค์ความรู้ จากการเล่าเรื่องโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะ
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ผ่านสื่อดิจิทัล E-book พบว่า ผลงานการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือ

E-Book “เล่าเป็นเรื่อง โครงการยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะวิทยาการจัดการ 2567” มีกระบวนการออกแบบโครงสร้างเนื้อหาประกอบด้วยบทนำ แนวคิดและเป้าหมายโครงการ วิธีการดำเนินงาน ผลลัพธ์ที่ได้ และกรณีศึกษาหรือเรื่องเล่าความสำเร็จ โดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เพื่อสร้างความน่าสนใจ ผสมผสานกับการออกแบบอินโฟกราฟิก เพื่อช่วยเสริมความเข้าใจด้วยโปรแกรมออกแบบ ได้แก่ Canva สร้างต้นฉบับในรูปแบบที่รองรับการอ่าน เช่น PDF, EPUB ทดสอบการใช้งานกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเพื่อปรับปรุงเนื้อหาและการนำเสนอ เผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม มีข้อค้นพบว่าผลลัพธ์ของการผลิตและเผยแพร่ E-Book สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารโครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

2.1 การใช้ E-Book ด้วยเทคนิคการเล่าเรื่องช่วยถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับโครงการยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่น เป้าหมาย และผลลัพธ์ของโครงการยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่นในลักษณะที่เข้าใจง่าย การเล่าเรื่องจึงเปรียบเสมือนช่องทางการสื่อสารกับชุมชนเป้าหมาย สื่อสารกับหน่วยงานพัฒนาเชิงพื้นที่ ฟังเสียงสะท้อนจากชุมชนเพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงการได้ตรงกับความต้องการของชุมชนมากขึ้น หลังจากนั้นจึงเผยแพร่ผลงาน E-Book ผ่านช่องทางแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ของหน่วยงานคณะวิทยาการจัดการ, คิวอาร์โค้ด (QR Code) หรือลิงก์ดาวโหลด รวมถึงการเผยแพร่ในงานมหกรรม FMS Start Up Day วันที่ 14 สิงหาคม 2567 ณ คณะวิทยาการจัดการ และมหกรรมการจัดแสดงนิทรรศการผลงานภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ประจำปี 2567 วันที่ 4 กันยายน 2567 ณ โรงแรมบีลีฟ คอนเวนชันฮอลล์ แอนด์ โฮเทล จังหวัดสุรินทร์ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือ สามารถสื่อสารเสริมสร้างการตระหนักรู้แก่กลุ่มเป้าหมายและผู้สนใจได้อย่างกว้างขวาง ประกอบกับการสื่อสารที่ดีสามารถเสริมสร้างความเข้าใจและการสนับสนุนจากชุมชน

รูปที่ 1-2 การเผยแพร่ผลงาน E-Book ในงานมหกรรมและแสดงนิทรรศการโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ที่มา : Surindra Rajabhat University, Communication Arts (2024)

นอกจากนี้ยังพบการเผยแพร่ข้อมูลโครงการพัฒนาท้องถิ่นผ่าน E-Book ช่วยกระตุ้นให้ชุมชนเกิดความสนใจในการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือผลลัพธ์จากการเข้าร่วมในโครงการพัฒนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนตลอดจนเสริมสร้างการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ผ่านการเล่าเรื่อง

รูปที่ 3-5 การแบ่งปันประสบการณ์หรือผลลัพธ์จากการเข้าร่วมในโครงการพัฒนาผ่านผลงาน E- Book
ที่มา : Surindra Rajabhat University, Communication Arts (2024)

2.2 การใช้ E-Book เสริมสร้างความรู้และการเรียนรู้ในชุมชน การเล่าเรื่องสะท้อนถึงการพัฒนาแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ E-Book สามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการฝึกอบรมทักษะใหม่ ๆ ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ร่วมซึ่งเป็นแพลตฟอร์มที่รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการพัฒนาท้องถิ่น สามารถให้สมาชิกในชุมชนร่วมกันเรียนรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร การเกษตรอัจฉริยะ ซึ่งช่วยเสริมสร้างศักยภาพให้กับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น

รูปที่ 6-8 การใช้ E-Book เสริมสร้างความรู้และการเรียนรู้ในชุมชน
ที่มา : Surindra Rajabhat University, Communication Arts (2024)

รูปที่ 9-10 การใช้ E-Book สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าท้องถิ่น
ที่มา : Surindra Rajabhat University, Communication Arts (2024)

2.4 การใช้ E-Book สนับสนุนการตลาดและการสร้างแบรนด์ การเล่าเรื่องช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และบริการในพื้นที่ เช่น การเล่าเรื่องความพิเศษของวัตถุดิบและกระบวนการผลิตสินค้าของชุมชน เช่น แก้วมังกรและผลผลิตเกษตรอินทรีย์ ผลิตภัณฑ์จากโคกหนองนาบ้านภูมิขนุน ทำให้สินค้าเหล่านี้โดดเด่นในตลาดและเข้าถึงผู้บริโภคได้ง่ายขึ้น

2.5 การใช้ E-Book สร้างการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ การเล่าเรื่องสามารถใช้ในกิจกรรมที่ดึงดูดความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น และองค์กรภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย กลุ่มวิชาชีพ ชุมชน ผู้ประกอบการชุมชน เกษตรตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การเล่าเรื่องใน E-Book ส่งผลต่อการสร้างผลกระทบในระดับท้องถิ่นและระดับนโยบาย ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของโครงการยุทธศาสตร์ และกระตุ้นให้ผู้กำหนดนโยบายตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น

รูปที่ 14-16 การใช้ E-Book สร้างการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาคส่วน
ที่มา : Surindra Rajabhat University, Communication Arts (2024)

2.6 การใช้ E-Book บันทึกองค์ความรู้เพื่อความยั่งยืน พบว่า E-Book เป็นเครื่องมือที่ช่วยรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และผลลัพธ์ของโครงการในรูปแบบดิจิทัล การบันทึกเรื่องราวความสำเร็จของโครงการใน E-Book ทำให้สามารถถ่ายทอดและแบ่งปันองค์ความรู้ไปยังพื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวาง สามารถใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาโครงการในพื้นที่อื่น

รูปที่ 17-18 การใช้ E-Book บันทึกองค์ความรู้เพื่อความยั่งยืน
ที่มา : Surindra Rajabhat University, Communication Arts (2024)

สรุปและอภิปรายผล

สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังประเด็นที่เกิดขึ้นเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังต่อไปนี้

1. มิติการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ (Yodkaew, 2022) ดังนั้นจึงพบว่า การดำเนินงานของโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เกิดผลลัพธ์ในมิติที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจ BCG ที่มุ่งเน้น การสร้างรายได้เสริมจากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น โครงการได้ส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว เช่น มะพร้าว แก้วมังกร ข้าวอินทรีย์ ผักปลอดสาร ผ้าไหมพื้นเมือง และสมุนไพร โดยเพิ่มมูลค่าผ่านการแปรรูปและบรรจุภัณฑ์ที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภค

2. มิติการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างคุ้มค่าด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่า โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ๓ สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความสามารถในการแข่งขันในตลาดมากขึ้น ด้วยการต่อยอดสมุนไพรพื้นบ้าน ได้แก่ ไพล ขมิ้น ตะไคร้ นำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ยานวด ยาหม่องสมุนไพร น้ำมันหอมระเหย โดยคำนึงถึงคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ซึ่งในอนาคตต้องพัฒนาต่อยอดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มีรูปแบบที่ผลิตง่ายไม่ซับซ้อน มีต้นทุนการผลิตต่ำ (Lavong et al., 2021) จึงจะเกิดการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างคุ้มค่า นำไปสู่การต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพ และสร้างความน่าเชื่อถือให้ผลิตภัณฑ์ (Makchouy, 2023)

3. มิติการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร จากข้อค้นพบว่าโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ๓ มีเป้าหมายมุ่งเน้นฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น อาหารพื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของชุมชน โดยสามารถกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากระบบการผลิตอาหารและวัฒนธรรมของพื้นที่ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารสามารถเชื่อมโยงวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างใดก็ตามหากพิจารณาบริบทการจัดการเชิงกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านอาหารท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ นับเป็นการสร้างโอกาสให้กับการค้าและการท่องเที่ยวของจังหวัดได้อีกด้วย (Bowsuwan et al., 2024) ในขณะที่ Netpradit et.al, (2021) สะท้อนให้เห็นว่าการอนุรักษ์ประเพณีพื้นบ้านผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวช่วยสร้างรายได้และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม สอดคล้องกับผลลัพธ์ของโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ๓ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวคิดเศรษฐกิจสู่ความยั่งยืน BCG ที่ช่วยเพิ่มศักยภาพของชุมชนในด้านการสร้างมูลค่าจากทรัพยากรท้องถิ่น เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของสุรินทร์ให้กลายเป็นสินค้าระดับพรีเมียมได้นั่นเอง

4. มิติการพัฒนาด้านการเกษตรนิเวศ เกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พบว่าเป้าหมายของโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ๓ มุ่งส่งเสริมระบบการเกษตรที่เน้นความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี โดยอาศัยองค์ความรู้การใช้ระบบเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะที่สามารถควบคุมการทำงานของเซนเซอร์ผ่านโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟนจะช่วยอำนวยความสะดวกในการทำการเกษตร เช่น สามารถควบคุมอุณหภูมิในอากาศ เช่น ในโรงเรือน ควบคุมความชื้นของดินให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพืช (Kanya et al., 2022) ดังนั้นการบริหารจัดการระบบการเกษตรที่ครอบคลุมถึงวิถีชีวิตเกษตร กระบวนการผลิต และการจัดการทุกรูปแบบย่อมส่งผลต่อความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศของพื้นที่ใด ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภค

5. มิติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พบว่า ชุมชนมีผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลาย แต่สามารถแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและจัดการของเสียและวัสดุเหลือใช้ในระบบการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ จากการเข้าร่วมโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ๓ เนื่องจาก วิถีชีวิตเศรษฐกิจหมุนเวียน ด้วยการใช้งานผลิตภัณฑ์ครบวงจร การแปรสภาพเพื่อกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนการออกแบบผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตเพื่อให้เกิดของเสียน้อยที่สุดย่อมก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อการเติบโตอย่างสมดุลของธุรกิจชุมชนต่อไป (Meepradit, 2021)

6. มิติการเชื่อมโยงตลาดด้วยการสื่อสารและการเล่าเรื่อง (Storytelling) พบว่า ชุมชนได้เรียนรู้การใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางในการสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนไปยังกลุ่มเป้าหมายผู้บริโภคทั้งในและนอกชุมชน ประกอบกับการใช้องค์ความรู้ในชุมชนสื่อสารเน้นเรื่องราวของชุมชนและผลิตภัณฑ์ช่วยเพิ่มมูลค่าและขยายตลาดได้ ตลอดจนการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ จากความรู้ที่มีอยู่ซึ่งช่วยสะท้อนวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น (Boonpok et al., 2019) นอกจากนี้ยังพบว่า ภายใต้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงพื้นที่ของนิเทศศาสตร์เท่านั้น องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการเล่าเรื่องยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาและพัฒนาการสื่อสารในศาสตร์อื่น ๆ ได้ด้วย ทำให้มองเห็นการต่อยอดองค์ความรู้และการผสมผสานศาสตร์ของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในอนาคต (Thinwattanakoon et al., 2022) ดังเช่น การสื่อสารด้วยนวัตกรรมการเล่าเรื่องแบบดิจิทัล โดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ เล่าเรื่องชวนคิด หาคำตอบ สร้างความสนใจ สร้างอารมณ์ความรู้สึก สร้างพลัง สร้างเรื่องให้มีผลกระทบต่อผู้ชม ให้ความรู้และความสุนทรีย์ (Bamroongcheep & Phosri, 2021) เป็นเครื่องมือสำคัญอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี (Komtayai & Prasitpho, 2022) โดยเฉพาะช่วยเพิ่มการรับรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการขับเคลื่อนโครงการยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ฯ ให้สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจ BCG ต้องให้ความสำคัญในมิติการสื่อสารโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่องทำให้เห็นถึงกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม รวมไปถึงการใช้ประสบการณ์ที่หลากหลาย ทำหน้าที่เชื่อมผู้รับสารที่มีความสนใจที่แตกต่างเข้าสู่แก่นของเรื่องที่ต้องการสื่อสารได้ (Supakitcharoen, 2021) และประการสำคัญสำหรับการสื่อสารประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นโดยการเล่าเรื่องจะเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกร่วมด้วยการเชื่อมโยงประสบการณ์ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานเครือข่ายพัฒนาเชิงพื้นที่ทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหาร ผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย ผู้รับผิดชอบโครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย สามารถใช้ข้อมูลจากงานวิจัยครั้งนี้ และผลงานการเล่าเรื่ององค์ความรู้จาก E-Book เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง หรือการขยายผลกระบวนการขับเคลื่อนโครงการที่ตอบโจทย์พื้นที่ชุมชนและสังคม
2. มหาวิทยาลัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานพัฒนาเชิงพื้นที่อื่น ๆ สามารถใช้ E-Book เป็นสื่อทางเลือกในการสื่อสารโครงการพัฒนาท้องถิ่นควบคู่กับสื่ออื่น ๆ เช่น คลิปวิดีโอและโซเชียลมีเดีย
3. ควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำเนื้อหา เพื่อให้ E-Book มีความเป็นเอกลักษณ์และสะท้อนถึงความต้องการของพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรขยายผลโครงการไปยังชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัดที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมการสร้างนโยบายและมาตรการสนับสนุนเศรษฐกิจ BCG ในระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาการวิจัยและนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนโดยตรง

เอกสารอ้างอิง

- Bamroongcheep, U., & Phosri, P. (2021). The Digital Storytelling Innovation for Transmission Process of Gems Cutting Wisdom Development towards Creative Economy of Chantaburi. *Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia*, 15(1), 88-103. [in Thai]
- Boonpok, P., Tubporn, H., & Ruengrong, A. (2019). The transmission of local folk narratives wisdom for

- developing the way of life in Sakon Nakhon Basin community. *Humanities Parithat Journal*, 41(1), 7-15. [in Thai]
- Bowsuwan, S., Holomyong, T., & Pokathirakul, P. (2024). Strategic Management Innovation for Food Cultural Tourism In Phetchaburi Province. *Journal of Academic for Public and Private Management*, 6(3), 363-377. [in Thai]
- Kanya, P., Seesman, T., Jeamkoh, K., Seekhamsaen, C., Chaisongkham, P., Phiphat, C., Klaimanee, P., & Bophimai, U. (2022). Smart Agriculture System Development. *Industrial Technology Journal, Surindra Rajabhat University*, 7(1), 33-45. [in Thai]
- Komtayai, S., & Prasitphol, W. (2022). Integrated Communication by Digital Media with Storytelling Technique to Support OTOP Innovative Community Tourism, Tumbol Nong Saeng, Amphur Pak Pree, Nakornnayok Province. *Journal of MCU Peace Studies*, 10(5), 1957-1968. [in Thai]
- Lavong, A., Chatukool, A., Chajchawanpanich, K., Pholkerd, P., & Wacharapongkasem, W. (2021). Product Development Guideline Referring to Local Identity for Competitiveness in Sawai-Chek Community Enterprise, Muang District, Buriram. *Interdisciplinary Management Journal, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University*, 5(1), 23-33. [in Thai]
- Makchouy, P. (2023). Product Development Guidelines for Career Building and Upgrading to Community Product Standards: A Case Study of Salted Egg of Ethical Career Group: Ban Na San District, Surat Thani Province. *Suratthani Rajabhat Journal*, 10(2), 149-180. [in Thai]
- Meepradit, K. (2021). The development of environmental awareness through a circular economy lifestyle. In The 4th National Conference in Science and Technology Chandrakasem Rajabhat University (The 4th NCST-CRU 2021). (pp. 538-576). Faculty of Science, Chandrakasem Rajabhat University. <https://sci.chandra.ac.th/ncst2021/part7.pdf>
- Netpradit, N., Wingwon, B., & Intayos, H. (2021). The Participation of the Community in Conserving and Inheriting Local Activities through Creative Tourism: Nasaeng Subdistrict, Kohka District, Lampang Province. *School of Administrative Studies Academic Journal*, 4(4), 91-104. [in Thai]
- Ruampattana, K., Dasri, C., Sangamporn, A., Champathet, M., Tamtong, S., & Sanjorndee, J. (2023). Community Economic Development Based on BCG Economic Model Towards Sustainability in Khok Yang Subdistrict Prasat District Surin Province. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 25(2), 111-123. [in Thai]
- Supakitcharoen, A. (2021). Transmedia storytelling innovation of participatory process to drive social issues. *Journal of Graduate Studies and Social Sciences, Uttaradit Rajabhat University*, 11(2), 141-157. [in Thai]
- Surindra Rajabhat University, Communication Arts. (2024). *Telling the story: Surindra Rajabhat University strategic project for local development, Faculty of Management Sciences 2024*. Surin: Surindra Rajabhat University. 140 pages.
- Thinwattanakoon, T., Viriyakraikul, S., & Sabuisuk, N. (2022). Storytelling in communication arts: A case study from research. *Journal of Management Science Research, Surindra Rajabhat University*, 6(2), 16-27. [in Thai]

Yodkaew, P. (2022). The concept of creative economy and the development of creative products of the Lao Khrang ethnic group in Nakhon Pathom province. In *The 14th National Academic Conference: Research creates Innovation and Technology for supporting Thai society into the Digital World*. Nakhon Pathom Rajabhat University, (pp.2873-2886). Nakhon Pathom Rajabhat University. <https://dept.npru.ac.th/conference14/>